

Asia: VN/33762/2023

Arviointimuistio terveydensuojelulainsäädännön kokonaisuudistusta varten

Lausunnonantajan lausunto

Yleistä arviointimuistiosta

Muistio on hyvin laadittu ja siinä on paljon hyviä ja hyödyllisiä kehittämis ehdotuksia. Emme huomanneet erityisiä kohtia, mistä olisimme eri mieltä. Kuitenkin esitetyissä kehittämis ehdotuksissa lienee kohtia, joiden kehittäminen on vaikeaa ja voi olla, että osa jää tapahtumatta.

Haittojen hallintaan ja vähentämiseen tähtäävät asiat ovat hyvin vähäisiä.

Luku 1 - Taustaa kokonaisuudistuksesta

Ympäristönsuojelulain kehityttyä ja mainittujen päällekkäisyyksien kannalta on ymmärrettävää, että myös terveydensuojelulakia tulee terävöittää.

Vähäiset viihtyisyys haitat, kuten normaalit elinympäristöön kuuluvat hajut ja äänet, kuuluvat asukkaiden sietovelvollisuuden piiriin eikä niitä pidetä terveydensuojelulain näkökulmasta lainvastaisina. Näissä tapauksissa terveydensuojeluvalvonnan viranhaltija voi kuitenkin suositella toimenpiteitä elinympäristön parantamiseksi. Viranomaisilla ei kuitenkaan olisi toimivaltaa antaa velvoittavia määräyksiä tällaisen haitan poistamiseksi.

Tätä ei käsittääksemme useinkaan nosteta esiin, ja syntyy paljon "turhia" valituksia sekä selvityksiä.

o Terveysvaara, terveysriski ja terveyshaitta pitää määritellä kunnolla, jotta voidaan sitten priorisoida riskejä

Luku 2 - Nykytilan kuvaus

-

Yleistä

Terveysriskin ja yhteiskunnallisten vaikutusten tasapainottelua, ja näiden perusteella valittava riskinhallintamenetelmä, samoin EU-lainsäädännön ja WHO:n ohjeiden huomiointia pidämme tärkeänä ja ohjaavana näkökulma, näiden merkitystä kannattaa korostaa.

Luku 1 - Yleiset säännökset

Selvilläolovelvollisuus pitäisi nostaa esiin analogisesti esimerkiksi työturvallisuuslain kanssa.

Luku 2 - Viranomaiset ja niiden tehtävät

Olemme samaa mieltä siitä, että kunnan terveydensuojeluvalvonnassa tulisi korostaa entistä enemmän riskiperusteisuutta, jotta valvonta olisi paikallistasolla mahdollisimman vaikuttavaa. Riskien huomioon-ottamisesta viranomaisvalvonnassa tulisi säätää omassa pykälässään. Samaa mieltä.

Lakiin tulee lisätä Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen tehtävät.

Lain uudistuksessa tulee ottaa huomioon uuden valtakunnallisen Lupa- ja valvontaviraston LVV tehtävät terveydensuojelun valtakunnallisena viranomaisena

Luku 4 - Ilmoituksenvarainen toiminta

Olemme samaa mieltä siitä, että kohteet tulisi luokitella terveydellisen riskin perustella suuren riskin, kohtalaisen riskin ja vähäisen riskin kohteisiin.

Luku 5 - Talousvesi ja lämmin käyttövesi

-

Luku 6 - Jätteet ja jätevedet

-

Luku 7 - Asunnon ja muun oleskelutilan sekä yleisten alueiden terveydelliset vaatimukset

-

Luku 9 - Hautausmaat ja hautaaminen

-

Luku 10 - Tiedonhankinta, tarkastus ja valvonta

Kun etätyöt ovat yleistyneet, myös työturvallisuuslain soveltamisen ja terveydensuojelulain rajapinta nousee esiin.

Luku 11 - Tutkimuslaboratoriot ja maksut

-

Luku 12 - Kiellot ja määräykset

Pidämme tärkeänä että pätevyysjärjestelmän kehittäminen: valta, vastuut, osaaminen jäsennetään omaan lukuunsa. Pidämme pätevyysajattelun taustaa kohtuullisen terveenä, mutta mainitsemattomilta osin menettely voi rajoittaa kilpailua.

On helppo olla samaa mieltä siitä, että raportointi ja käytännöt ovat kirjavia ja siitä, että kaikkien toimijoiden taso ei ole riittävän laadukas. Olisi helpompi arvioida tätä, jos olisi tietoa tavoitteista: mitkä ovat keinot pätevyyden saamiseksi, millaista koulutusta moinen vaatisi ja mikä taho olisi pätevyyden myöntämisestä vastuussa.

Luku 13 - Pakkokeinot ja seuraamukset

-

Luku 14 - Muutoksenhaku ja päätöksen täytäntöönpano

-

Luku 15 - Erinaisiä säännöksiä

-

Tietojärjestelmät

-

Terveydensuojelulain hallintomenettelyjen arviointi ja kehittämistarpeet

-

Liite 1 Sosiaali- ja terveysministeriön asetus asunnon ja muun oleskelutilan terveydellisistä olosuhteista sekä ulkopuolisten asiantuntijoiden pätevyysvaatimuksista (545/5015)

Asetuksen tarkoitusta tulisi täsmentää, jotta olisi selvää, että siinä säädetyt olosuhdevaatimukset ovat terveydensuojelulain vaatimuksia haittojen ehkäisemiseksi, ja että niiden avulla pyritään tunnistamaan tavanomaisesta poikkeavia olosuhteita ja niiden asettamisessa on pyritty huomioimaan terveysvaikutuksia varovaisuusperiaatteella.

Vaatimusten ylittyminen ei sellaisenaan merkitse välitöntä sairastumista tai muuta terveyshäiriötä, mutta olosuhteista poikkeaminen voi yhdessä muiden tekijöiden, kuten altistumisen keston tai yksilön terveydentilan, kanssa lisätä terveyshaitan todennäköisyyttä.

Asuntojen ja muiden oleskelutilojen vaatimukset tulisi säätää tarvittaessa erikseen, jotta niiden soveltamisessa olisi selvää, mitä tiloja kyseiset vaatimukset koskevat.

Toimenpiderajojen soveltamista muihin tiloihin, kuten kesämökkeihin, majoitushuoneistoihin ja terveydenhuollon toimitiloihin, tulisi täsmentää, jotta niiden käyttö olisi johdonmukaista myös sellaisissa asumiseen käytettävissä tiloissa, joita ei pidetä vakituisina asuntolina.

Käytännössä ongelmaksi voi muodostua tilanne, jossa haitta on selvästi viranomaisen havaittavissa, mutta mittaukset tai muut objektiiviset menetelmät eivät sitä yksiselitteisesti osoita. Tällöin haitan kokonaisarviointiin perustuva viranomaisen ratkaisu saattaa jäädä epäselväksi ja johtaa päätöksen riitauttamiseen. Eri olosuhdetekijöiden aiheuttaman riskin painottaminen säännöksissä olisi myös hankalaa, eikä se lopulta tukisi tapauskohtaisen riskin huomioimista. Sen sijaan se saattaisi johtaa ylisääntelyyn ja tarpeettomaan keskusteluun painotusten oikeellisuudesta.

Käytännön valvonnassa ja rakennusten tutkimisessa tarvitaan nykyistä tarkempaa ohjeistusta tai viranomaismääräyksiä terveyshaitan arvioimiseksi esimerkiksi tilanteissa, joissa vaikutukset ovat erilaisia eri väestöryhmissä tai vaikutuksissa on pitkäaikaisvaihtelua. Tämän lisäksi tulisi korostaa sitä, että varsinaisen terveyshaitta-arvion tekee terveydensuojeluviranomainen, vaikkakin ulkopuolisten asiantuntijat voivat tehdä mittaustulosten toimenpiderajoihin vertaamisen lisäksi myös olosuhteen kokonaisarviointia.

Yleiset arviointiperusteet tulee sisällyttää jatkossakin olosuhteiden arviointiin. Arviointiperusteiden lähtökohtana tulisi olla todelliset olosuhteet, ei pelkästään mekaaninen mittaustulosten ja analyysien vertailu toimenpiderajoihin.

Pykälän yleisluontoisuus voi aiheuttaa tulkinnanvaraisuutta käytännön tutkimisessa ja valvonnassa, joten sen soveltamista tulisi täsmentää erityisesti silloin, kun terveyshaitan rajat eivät ole selkeitä tai mittaustulokset jäävät epävarmuusalueelle.

Tarvitaan tarkempia ohjeita, viranomaismääräyksiä ja lisäkoulutusta haittojen arvioinnista, erityisesti siitä, miten pitkäaikaiset vaihtelut ja vaikutukset eri väestöryhmiin, kuten lapsiin ja vanhuksiin, tulisi ottaa huomioon.

Epävarmuustarkastelun soveltamisesta tulisi antaa tarkemmat ohjeet, jotta mittausten ja analyysien tulokset olisivat paremmin vertailukelpoisia ja tukisivat yhdenmukaista päätöksentekoa. Kun analyysitulokset on lähellä toimenpiderajaa, epävarmuustarkastelun merkitys korostuu, ja olosuhteen arvioinnissa tulisi hyödyntää myös muuta näyttöä arvioitaessa olosuhdetta terveydensuojelulain vaatimusten nojalla. Mittaus- ja analyysituloksia sisältävässä lausunnossa on ilmoitettava myös mittausepävarmuus.

Tärinä on melun tapaan merkittävä asumishaitta, mutta nykyisessä terveydensuojelulainsäädännössä ei ole selkeitä säännöksiä sen arvioinnista. Tärinän vaikutus on rinnastettavissa melun vai-kuuksiin, ja sen pitkäaikainen esiintyminen voi aiheuttaa stressiä ja muita terveyshaittoja. Tulevaisuudessa tärinälle olisi tarpeen määrittää arviointimenetelmät ja toimenpiderajat. Näissä voitaisiin hyödyntää esimerkiksi rakennusten akustista luokitusta ja liikennetärinää koskevia standardeja.

Määritelmien tarkentaminen, mittausmenetelmien yhtenäistäminen ja toimenpiderajojen soveltamisen täsmentäminen olisivat välttämättömiä parannuksia. Lisäksi tärinän huomioiminen sekä melun pitkäaikaisvaihtelun sääntely voisivat täydentää lainsäädäntöä vastaamaan paremmin käytännön valvontatarpeita.

Taloudelliset vaikutukset

-

Ympäristövaikutukset

-

Muut ihmisiin kohdistuvat yhteiskunnalliset vaikutukset

-

Kylliäinen Mikko
A-Insinöörit Suunnittelu Oy

Nousiainen Esa
A-Insinöörit Suunnittelu Oy - Akustiikkasuunnittelu